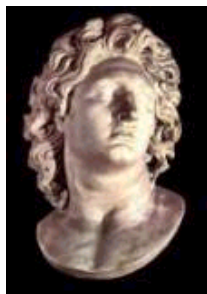

Índex

Introducció.....	pàg.3
La infància i l'educació.....	pàg.3
Primeres amistats.....	pàg.4
Problemes familiars.....	pàg.4
Primeres intervencions bèl·liques...	pàg.4
La victòria a Grècia.....	pàg.5
La conquesta de Pèrsia.	pàg.5
Les victòries a l'Orient Mitjà...	pàg.6
Consolidació de Pèrsia	pàg.7
Tropes descontentes...	pàg.7
La boda d'Alexandre...	pàg.8
Últimes conquestes...	pàg.8
La segona boda.....8...	pàg.8
Complots contra Alexandre...	pàg.9
Política controvertida...	pàg.9
La mort d'Alexandre i divisió de l'Imperi...	pàg.9
Annex...	pàg.10
Alguns llibres publicats sobre Alexandre Magne.....	pàg.15
Bibliografia.	pàg.16

Alexandre Magne

Alexandre Magne

Pella 356 a.C. – Babilònia 323 a.C.

Rei 336 a.C. – 323 a.C.

Macedonia

Introducció:

La figura d'Alexandre Magne potser que sigui de les més importants de la Historia. Als trenta anys va aconseguir conquerir la major part de l'Imperi Bizantí, arribant a les terres banyades pel riu Indo i dominant així, la major part del continent asiàtic. Les seves proeses l'han convertit en un mite, i en alguns moments, en quasi una figura divina, possiblement per la profunda religiositat que va manifestar al llarg de la seva vida.

La infància i l'educació:

Va ser fill del rei *Filipo II* (pàg.14) de Macedònia de la princesa Olímpia, perteneixent a la família real de Epir. Alexandre va néixer el mes d'agost del 356 a.C. La successió del tro macedoni corresponia a un germanastre que es deia Arrideu, fill de Filipo i una ballarina, però va ser negat per la seva deficiència mental. Aquesta situació posava a Alexandre a primera línia successòria del tro. Per això va ser educat com a príncep hereu. El primer educador, va ser *Leónides* (pàg.10), parent de la seva mare, encarregant-se així de la educació física de l'infant. Lànice, va ser la seva institutriu, aficionant-lo als poemes de *Homer* (pàg.14) i *Eurípides* (pàg.14). El jove prompte va manifestar una gran afició a la lectura, especialment els poemes èpics, on lloaben als herois dels que descendia. Imitar a aquests herois es convertiria en una de les obsessions d'Alexandre. Tant Leónides com Lànice estaven vinculats a Olímpia lo que no era motiu de confiança per a Filipo. El rei va decidir que el seu hereu s'eduqués en una autèntica acadèmia pel que el príncep va ser enviat a la ciutat de Mieza. Una vegada format, Alexandre va ser posat baix tutela de *Aristòtil* (pàg.12), el qual va continuar la educació grega que estava rebent. Era l'any 342 i el jove príncep tenia 14 anys. Aristòteles va impulsar l'interès del discípol per la geografia, la medicina, la poesia, la zoologia i la botànica. Entre preceptor y alumne sorgeix una interessant relació que perdurà en el temps, influint la doctrina del filòsof en la manera d'actuar de Alexandre.

Paral·lelament a la formació acadèmica, el príncep va continuar amb la seva formació atlètica i militar, crucial per als diversos fets de armes viscuts per Alexandre. Durant aquests anys entaularà un estret contacte amb alguns militars que es convertirien en autèntics companys de batalla.

Primeres amistats:

Un dels militars que conèixer va ser *Clito* (pàg.12), germà de Lànice, assassinat per Alexandre després de beure més vi de lo convenient a una festa. Clito va manifestar repulsa a la comparació del príncep amb els Déus, així va exigir una petita parcel·la de protagonisme per a les tropes a les batalles. Aquests comentaris, realitzats possiblement baix l'efecte de l'alcohol, van provocar la ira de Alexandre i l'assassinat del seu gran amic Clito. Diuen els cronistes que va estar tres dies i tres nits sense menjar ni beure, arrepenit pel repulsiu acte. Serà una de les nombroses mostres de la crueltat que sorgia ocasionalment en el mític Alexandre. El millor amic d'Alexandre seria Hefestió, la seva mà dreta i un fidel aliat, descobridor de diversos complots contraris a Alexandre lo qual motivaria el fortaleixement de la amistat. Hefestió va morir víctima dels abusos a la beguda no fent cas dels consells del metge que l'aconsellava moderació.

Problemes familiars:

La mort d'Hefestió va deixar tocat a Alexandre, qui va dispensar al seu bon amic honors divins. Les relacions

amb el seu pare no pareixen molt fluides, inclòs alguns especialistes es referien a un possible complexe de Edipo per a explicar aquesta tumultosa relació filial. El matrimoni de Filipo amb una jove aristòcrata macedònia motivaria l'exili de Olímpia, acompanyada poc després per Alexandre. S'especula amb la possibilitat de la participació del propi Alexandre en una conspiració contra Filipo. Un any va durar el desterrament i, després del període, es va produir la reconciliació entre pare i fill, lo que va motivar la tornada d'Alexandre a la cort i a les seves feines governamentals i militars.

Primeres intervencions bèl·liques:

Als 16 anys va participar a en la seva primera campanya militar, lluitant contra els tribals i els iliris, pobles assentats a la frontera nord del país, adquirint els mètodes militars més durs. Dos anys més tard va comandar la cavalleria macedònia que va destruir als grecs a la batalla de Querona (338 a. C.). Alexandre es va considerar hereu legítim de la monarquia macedònia, fent més estrets els llaços amb la seva mare, una dona temperamental i ambiciosa que només volia veure al seu fill al tro. Aquest caràcter ambiciós també serà característic d'Alexandre, manifestant una complexa personalitat en la que destaca la seva generositat, l'autocontrol i la impetuositat. A mesura que van transcurrir els anys, ens trobem un Alexandre desconfiat i inclús cruel en alguns moments, mostrant l'aspecte més "macedoni" de la seva personalitat. Per solucionar els problemes provocats pel desterrament de Olímpia, Filipo decideix casar a la seva filla Cleopatra amb el seu cunyat, Alexandre l'Epirot. Durant la cerimònia Filipo va ser assassinat a mans de Pausanias, el que va motivar l'ascens d'Alexandre al tro a l'any 336 a. C. Desconeixem si Olímpia o Alexandre van alentar als autors del magnicidi. El successor era massa jove i van haver de fer front a un grup de cortessans que no eren partidaris del nou rei. Va actuar sense consciència, eliminant als especialment perillosos com a Átal, oncle de la esposa macedònia de Filipo, o el seu cosí *Amintas* (pàg.10). El paper desempenyat en aquests moments per la seva mare serà crucial ja que otorgarà la necessària fortalesa al jove rei. L'ascens d'Alexandre al tro va comptar amb la inestimable ajuda dels militars que van col·laborar amb Filipo en les seves victorioses campanyes. Una vegada sofocats els problemes successoris, Alexandre es disposarà a fortificar la frontera nord, on uns bàrbars procedents de Centreuropa amenaçaven la integritat territorial del regne macedoni. A pesar del major nombre de tropes enemigues, Alexandre va acabar amb ells de manera fàcil, posant de manifest la seva valentia i la seva capacitat estratègica.

La victòria a Grècia:

Els grecs havien apreciat en la mort de Filipo la seva oportunitat per a desfer-se dels macedonis. Tebes es va erigir com el cap de la rebel·lió, aprofitant que l'hereu al tro macedoni era un jove i inexpert príncep. Alexandre es va disposar a fer-li front als opositors, posant en marxa una campanya contra Tebes, arrasant la ciutat, i Atenes. Als 20 anys Alexandre ostentava els càrrecs que van ser anteriorment del seu pare: comandant suprem de la Lliga Hel·lènica, comandant en jefe de la Lliga de Corint i president de la Lliga Tesàlia. D'aquesta manera es va posar de manifest que el jove rei era l'amo absolut de Grècia, continuant la política expansionista del seu pare, de qui va heredar la intel·ligència política i la energia. Les tropes estaven disposades per a la lluita. Les temudes falanges macedònies, constituïdes per aguerrits i ferotges combatents en formació compacta, armats amb llances de quasi cinc metres, la poderosa cavalleria i els contingents de tropes auxiliars estaven preparats per a posar-se a disposició del seu rei, que aniria al front d'aquestes, participant en la batalla com un combatent més.

La conquesta de Pèrsia

El següent objectiu del rei macedoni és la conquesta d'Àsia, tenint en els perses a un enemic històric. El projecte ja estava en la ment de Filipo, qui havia establert posicions en els territoris de la Tràcia i el nord del mar Egeu, excel·lents punts de partida per a futures expedicions. Alexandre va agafar el testimoni i va convencer a les altres ciutats hel·lèniques dels beneficis de la empresa asiàtica, dotant la campanya de un significatiu panhelenisme. La conquesta dels territoris de l'Imperi Pèrsia solventaria bona part dels problemes de la població hel·lènica, a la vegada que es venjaria les afrentes sufrides a mans dels perses en el segle V a. C.

A la primavera de 334 a. C. Alexandre va sortir de la ciutat de Pella, capital de Macedònia, i durant onze anys es dedicarà a conquerir totes les regions de Àsia, una de les empreses més complicades de la Història Antiga. *Antípaters* (pàg.11) queda com regent de Macedònia, provocant una manifesta tensió amb Olímpia. L'exèrcit d'Alexandre estava constituït per uns 19.000 infants i 4.000 genets, als que hem de sumar 7.000 arquers i 900 unitats de tropes auxiliars. L'imperi persa contava amb un exèrcit infinitament superior; uns 50.000 mercenaris grecs i més de 30.000 soldats procedents de les leues, junt a la famosa guàrdia personal del rei, anomenats els deu mil immortals, i les tribus de les montanyes. Les províncies imperials més allunyades estaven controlades per llocs fortificats i els recursos imperials eren quasi il·limitats, producte de l'ajustat engranatge de la maquinària política i administrativa persa. A pesar de les contundents diferències, Alexandre obtindrà la victòria. Les tropes hel·lèniques van arribar a Àsia Menor amb la confiança de comptar amb la ajuda de les ciutats gregues ocupades pels perses desde feia bastant temps. Malgrat tot, en aquestes ciutats s'havia produït una significativa prosperitat econòmica que era amenaçada amb l'arribada de les tropes d'Alexandre. Aquesta és la raó per la que en ciutats com Milet o Halicarnas el monarca hel·lènic es va trobar amb una aferrissada resistència fins al seu definitiu sometiment. La primera victòria sobre els perses va tenir lloc a la batalla de Grànic, al mes de juny de 334. Alexandre obtenia també una important victòria moral i l'ajuda de algunes ciutats gregues d'Àsia. La campanya no havia fet res més que començar. A l'abril de l'any 333 Alexandre arriba a la ciutat de Gordion on existia una curiosa llegenda. Qui deslligués el nucli del jou del carro de Mides es convertiria en l'amo d'Àsia. Traient la seva espasa, Alexandre va tallar el nucli. Aquesta anècdota, potser falsa, serà aprofitada com a propaganda de les futures conquestes a realitzar. Desde allí s'encaminarà fins al sud arribant a la ciutat cilícia de Tarso on Alexandre cau malalt, després de prendre un bany fred quan estava agobiat pel calor. La següent campanya es va iniciar després del pas de les Portes Cilícies que franquejaven l'accés a la costa fenícia i Mesopotàmia. Al novembre de l'any 333 va tenir lloc la famosa batalla de Issos (pàg.11). Les tropes perses eren dirigides personalment pel rei *Darios III Codomano* (pàg.13) però un error tàctic i la valentia dels hel·lens van donar la victòria definitiva a Alexandre. Darios va fugir mentre la seva família era capturada. La seva mare, Sisigambis, la seva esposa, Estatira, les seves filles Estatira i Dripetis i un varó que es deia Oco van caure en mans del rei macedoni, sent tractats amb especial dedicació, concedint-los les atencions pròpies de la seva reialesa i els seus atributs. A Damasc es va fer amb el tresor real persa, aportant una necessària injecció econòmica a l'escàs fons que tenia Alexandre. Darios va intentar arribar a un pacte amb Alexandre que col·locava als dos mandataris en una certa situació de paritat.

Les victòries a l'Orient Mitjà

Seguint una política de apropament amb els pobles vençuts, Alexandre manté una estreta relació, encara que no se parla de matrimoni, amb la noble persa Barsine, viuda de Memnón i filla de Artabazo. Plutarc ens la presenta com una bellíssima dona, distinguida i educada en la cultura grega. De aquesta relació va néixer un fill que es deia Heracles del que no tenim notícies. El monarca macedoni començava a ser considerat com una seria amenaça per als perses. Malgrat tot, Alexandre va decidir dirigir els seus passos fins a Fenícia i Palestina. A Tiro y Gaza va trobar una contundent resistència. La primera ciutat va sofrir un setge de sis mesos mentre que la segona va resistir durant dos mesos. Alexandre va resultar ferit a un múscul i les seves tropes van tenir nombroses baixes el qual es va reflexar en l'inmisericorde tracte que van rebre els derrotats. Els habitants de les ciutats que van sobreviure a la massacre van ser venuts com a esclaus. Desde Palestina va posar rumb a Egipte, campanya en la que apenas va haver resistència per part de les guarnicions perses. Alexandre va ser rebut a Egipte com un autèntic heroi ja que els alliberava de la sumissió persa, especialment en el pla religiós. El macedoni va treure partit d'aquestes diferències ja que va adorar als déus egipcis i va reconstruir alguns temples que es trobaven en una delicada situació. Amb aquests gestos es va acabar per guanyar-se la voluntat del poble egipci, especialment del clero. Es va fer càrrec del govern del país, nomenant-se faraó i dividint el territori en tres zones dirigides per funcionaris egipcis, encara que la força militar que supervisava la seguretat era macedònia. Al delta, Alexandre va fundar la famosa ciutat de *Alexandria* (pàg.10), la primera que portaria el seu nom.

Consolidació de Pèrsia:

Una vegada amo d'Egipte, el rei macedoni va decidir emprendre la acció més impactant de la seva aventura asiàtica: prendre el cor de l'Imperi Pèrsa. Es va dirigir fins al curs alt del *Eufrates* (pàg.10), on va fundar Nicefori, i va arribar fins al *Tigris* (pàg.13) sense apenes trobar resistència. Darios va oferir 10.000 talents d'or per el rescat de la seva família així com el control de tots els territoris l'oest del Eufrates. Alexandre no va acceptar aquesta oferta el que va provocar tensions amb alguns generals. El rei persa va passar a la ofensiva i va organitzar un potent exèrcit amb l'objectiu de repulsar a tant perillós i altaner enemic. Va reclutar un ampli número de tropes a la zona oriental del seu Imperi i se'n va anar a la trobada dels macedonis. Al mes de octubre de l'any 331 va tenir lloc la definitiva batalla de Gaugamela. Alexandre va atacar el centre de les tropes perses lo que va trencar les seves línies, provocant la fugida de Darios i una desbandada generalitzada. La noblesa persa va veure com el seu rei era vençut per segona vegada consecutiva i va decidir prescindir de ell. Darío va ser assassinat i Alexandre es va prestar a un passeig triunfal pel malparat imperi. A Babilònia va ser rebut com un lliberador i colmat de honors. Desde allí es va dirigir a *Susa* (pàg.13) i *Persépolis* (pàg.13), les capitals imperials. Persépolis va ser incendiada en un gest difícil de entendre i que va ser duramente criticat per Parmenió, un dels seus més importants generals. La captura del tresor real va permetre la contractació de nous mercenaris, dirigint-se fins a un nou objectiu: la ciutat de *Ecbatana* (pàg.10). Allí va llicenciar les tropes gregues de la Lliga de Corint encara que la expedició conquistadora continuava. Les satrapies superiors de Bactriana y Sogdiana seran els següents objectius ja que fins allí s'havien dirigit els assassins de Darios.

Tropes descontentes

Aquesta part de la campanya militar de Alexandre será la més complicada degut al rigor del clima, els atacs de les tribus montanyeses en forma de guerrilla i el desconegut del terreny. La duresa de l'avanç va provocar una sensació de descontent entre les tropes macedonies, augmentant l'ambient contrari al rei, reflexat en les creixents conjures contra Alexandre que es comencen a desenvolupar. Un altre dels motius de la distància oberta entre el rei i les seves tropes será la política de aliances amb la noblesa iraniana establida per Alexandre.

La boda d'Alexandre

Dintre de aquesta política trobem la boda amb una princesa iraniana anomenada *Roxana* (pàg.10), filla de Oxiartes, amb qui tindrà un fill pòstum també anomenat Alexandre. Plutarc ens compta que Alexandre es va casar profundament enamorat encara que no hem de deixar de banda la qüestió diplomàtica de l'enllaç. En aquest matrimoni reforçava la orientalizació de la seva política, que va fer augmentar la desconfiança d'un ampli sector de militars macedonis.

Últimes conquestes

Els territoris més septentrionals de l'Imperi Pèrsa eren ocupats al 328, arribant a la frontera del riu Jaxartes. Desde allí Alexandre va decidir descendir fins a la Índia. Per això va reforçar amb tropes perses el seu contingent militar, cada vegada més cansat i mermat dels seus originals efectius. Es va aliar amb alguns reis indis per a facilitar la conquesta del territori encara que no va aconseguir reduir la duresa de la campanya degut a la dura resistència dels indígens. Un dels encontres més durs va tenir lloc amb el rei Poro, una espècie de gegant amb el que Alexandre es va enfrontar al 326, a les ribes del riu Hidaspes. La victòria va caure del costat del macedoni i Alexandre va pensar en continuar amb la seva expedició conquistadora dirigint-se fins al Ganges, una vegada superat l'Indo i arribat al riu Hífasis. Però les tropes estaven cansades després de més de vuit anys d'aventura pel que la tornada es convertia en la millor medicina per a tots, excepte per a Alexandre. Seguint el curs del Hífasis van arribar fins a la ciutat de Patala, lluitant durament amb els indígens i sofrint la revelió dels reietons anteriorment sotmesos. Desde Patala es va organitzar la tornada, dividint-se l'exèrcit en tres cossos dirigits per *Cràter* (pàg.13), *Nearc* (pàg.11) –qui costejaria amb una flota el territori fins al Golf Pèrsic – i Alexandre. En els diferents territoris conquistats es realitzaran contínues fundacions de ciutats, anomenades Alexandría, que servirien per a un estricte control de la zona des d'on s'assentaven.

La segona boda

Arrià fa referència a continus aventures amoroses de Alexandre en aquests anys, possiblement motivats per la ausència de hereder. Potser sigui aquesta la causa de la boda amb una altra Barsine a l'any 324, dintre de les multitudinàries bodes de Susa on 80 dels militars més destacats es van casar amb princeses perses. Barsine era la filla major de Darios III i va ser assassinada per Roxana abans del naiximent de Alexandre IV. Segons Aristòbul, en aquesta multitudinària cerimònia també es va casar amb Parisàtide, la filla de Oco.

Complots contra Alexandre

Els últims anys de Alexandre estan caracteritzats per les contínues purgues realitzades entre els seus estrets col·laboradors com es posa de manifest al procés i execució de Filotas. Filotas era fill de Parmenió, dos dels més insignes militars de l'exèrcit macedoni. Es va convertir en un estret col·laborador del rei, despatxant a la seva tenda dos vegades al dia. Però la relació entre aquests es va anar distanciant i Filotas no va informar al seu senyor de una conjura que va tenir lloc a la ciutat egípcia de Frada. Aquesta actitud va provocar la seva detenció i posterior procés acusat de traïció. Condenat a mort, va ser executat junt a altres personatges acusats de participar i ocultar el complot. El propi Parmenió també serà assassinat. Alguns especialistes intenten explicar aquestes cruels respostes d'Alexandre basant-se en la peculiar situació de la seva Macedònia natal, on el poder nobiliari provocava continus enfrontaments amb la monarquia que debien ser sofocats de manera exemplar. Les revoltes de tropes, víctimes de l'agotament i de la continuada ausència de les allunyades llars, també seran característiques de aquests moments finals.

Política controvertida

Durant la celebració dels Jocs Olímpics del 324 Alexandre va anunciar una de les seves mesures més controvertides: el obligatori retorn a les ciutats gregues dels exiliats. D'aquesta manera va aconseguir un ampli nombre de incondicionals disposats a defensar la política del rei davant dels possibles conats de rebeldia que es podrien produir en les polis. Malgrat tot, el decret era una autèntica bomba ja que amenaçava la estabilitat política i econòmica de tota la Hél·lade. Alexandre era vist per totes les ciutats gregues com un autèntic tirà, el pitjor càncer per a Grècia, conseguint un àmpli nombre de enemics que no van arribar a actuar per la ràpida mort del rei.

La mort d'Alexandre i divisió de l'Imperi

Aquí hem trobat les bases per al desenvolupament d'una autèntica llegenda negra entorn a la figura d'Alexandre, presentat desde aquell moment com una persona excessivament aficionada a la beguda, de promiscua ambigüitat sexual, cruel i megalòmana. A punt de complir els 33 anys, el 30 de juny del 323 a. C., va morir Alexandre a Babilònia. Arrià apunta a un possible envenenament promogut pel seu anterior mestre, Aristòteles. Engels va considerar que va morir de malària mentre que Schachermeyr planteja la leucèmia com la causa de la mort. Alexandre va deixar una sèrie de projectes de expansió, sent el més important el control de la península Aràbiga, fundamental per al comerç de espècies.

L'immens territori conquerit serà dividit a la seva mort entre els seus generals, obrint-se el període conegut com Mòn Hel·lenístic.